

Nemis tilini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida o'qitish

1. Ilmiy tadqiqot ishining qisqacha annotatsiyasi

Nemis tilini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida o'qitish til o'rganish jarayonida o'quvchi/ talabalarning individual ehtiyojlari, qiziqishlari va qobiliyatlarini hisobga olish orqali amalga oshiriladigan o'quv jarayonidir. Ushbu yondashuvning dolzarbligi va ahamiyati bir qancha omillar bilan bog'liq bo'lib, zamonaviy til o'rgatish uslublarida keng qo'llaniladi.

2. Muammo va uning dolzarbligi

Quyida nemis tilini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida o'qitishning asosiy jihatlari keltirilgan:

1. Individual ehtiyoj va qobiliyatlarni hisobga olish

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuvning eng asosiy maqsadi – har bir o'quvchining individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini e'tiborga olishdir. O'quvchilarning til o'rganish tajribasi, motivatsiyasi, o'quv uslubi va bilim darajasi bir-biridan farq qilishi mumkin. Nemis tilini o'rganishda bu yondashuv:

- Har bir o'quvchiga mos va samarali o'quv rejalarini tuzishga yordam beradi.
- Har xil qobiliyatli o'quvchilar uchun differensial mashg'ulotlarni taqdim etadi.
- Yaxshi o'zlashtiradigan o'quvchilarga ilg'or vazifalar berish, qiyinchilikka duch kelayotganlarga esa qo'shimcha yordam ko'rsatishni ta'minlaydi.

2. Ta'limning shaxsiylashtirilgan bo'lishi

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv til o'rganishda o'quvchilarning qiziqishlari va maqsadlariga mos ravishda ta'limni moslashtirishni nazarda tutadi. Masalan:

- O'quvchilarning qiziqishlariga asoslangan matnlar va materiallar tanlanadi, bu esa ularning motivatsiyasini oshiradi.
- O'quv jarayonida shaxsiy tajribalar va hayotiy vaziyatlardan foydalanish, o'quvchilar uchun tilni yanada qiziqarli va qo'llaniladigan qiladi.
- Har bir o'quvchining kelajakdagi maqsadlariga mos ravishda (masalan, akademik, kasbiy yoki sayohat maqsadlari uchun) o'quv dasturi tuziladi.

3. Faol va mustaqil o'rganishni rag'batlantirish

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv o'quvchilarning o'z mustaqil o'rganish jarayonlarini boshqarish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Nemis tilini o'rgatishda bu yondashuv:

- O'quvchilarni mustaqil ravishda til resurslari bilan ishlashga, masalan, onlayn manbalar yoki lug'atlar yordamida o'z bilimlarini boyitishga undaydi.
- O'quvchilar o'z ehtiyojlariga qarab ta'lim jarayonini o'zlari boshqarishi mumkin bo'lgan sharoitlar yaratadi.
- O'z-o'zini baholash va fikr-mulohaza olish orqali o'quvchilar til o'rganishdagi yutuqlarini va kamchiliklarini tahlil qilishni o'rganadilar.

4. Qiyinchiliklarni yengib o'tish

Har bir o'quvchining o'ziga xos o'quv qiyinchiliklari bo'lishi mumkin, masalan, talaffuzda muammolar, gramatikani o'zlashtirishda qiyinchiliklar yoki til

o'rganishda motivatsiya yetishmasligi. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv ushbu qiyinchiliklarni aniqlash va ularga samarali yondashish imkonini beradi:

- O'qituvchi har bir o'quvchi bilan individual tarzda ishlaydi, bu qiyinchiliklarni yengib o'tishga yordam beradi.
- Dars davomida turli xil usullar va texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarni faol ishtirokchi qilishga va ularning qiziqishini saqlab qolishga yordam beradi.

5. Texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv texnologiyalarning keng qo'llanilishini rag'batlantiradi. Nemis tilini o'rganishda raqamli texnologiyalar individual o'quv ehtiyojlariga moslashish imkonini beradi:

- Mobil ilovalar, onlayn kurslar va platformalar o'quvchilarga o'z xohishlariga mos tempda o'rganish imkonini yaratadi.
- Audio va video materiallardan foydalanish eshitish qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.
- O'quvchilarning bilimlarini mustaqil ravishda mustahkamlashlari uchun interaktiv mashqlar va testlar bilan ta'minlanadi.

6. Til o'rganishda madaniyatga e'tibor qaratish

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv o'quvchilarning individual madaniy tajribalarini ham hisobga oladi. Nemis tilini o'qitishda madaniyatning ahamiyati katta bo'lgani sababli, bu yondashuv orqali:

- O'quvchilarga nemis madaniyatining turli jihatlari bilan tanishishga yordam beriladi.
- Til o'rganish jarayoni o'quvchilarning madaniy o'zlashtirishlariga mos ravishda olib boriladi.
- O'quvchilar o'z madaniyati va nemis madaniyati o'rtasidagi farqlarni anglab, bu jarayon orqali o'z madaniyatlarini ham chuqurroq anglaydilar.

7. Motivatsiyani oshirish

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv o'quvchilarning qiziqishlariga mos keladigan materiallar va faoliyatlardan foydalanish orqali ularning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi. Til o'rganishda motivatsiya yuqori bo'lgan o'quvchilar yanada tez va samarali o'rganadilar. Ushbu yondashuv:

- O'quvchilarni tilni amalda qo'llashga undaydi.
- O'rganish jarayoniga yanada shaxsiy ma'noni kiritadi, bu esa o'quvchilarni yanada faol ishtirokchi bo'lishga undaydi.

3. Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati

- **Winter, H., 2013. *Deutsch als Fremdsprache: Ein lernzentrierter Unterrichtsansatz*. München: Max Hueber Verlag.**
- **Legutke, M. & Thomas, H., 1999. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. 4. Auflage. Tübingen: Francke Verlag.**
- **Königs, F. G., 2004. *Lernerautonomie im Fremdsprachenunterricht: Konzepte, Erfahrungen, Perspektiven*. Tübingen: Narr Verlag.**
- **Grimm, N., Meyer, M., & Volkmann, L., 2015. *Teaching English: Individuelle Förderung im Fremdsprachenunterricht*. Berlin: Cornelsen.**

○ **Dornyei, Z. & Csizér, K.**, 1998. "Ten Commandments for Motivating Language Learners: Results of an Empirical Study". *Language Teaching Research*, 2(3), 203-229.

4. Ilmiy tadqiqot ishidan kutiladigan natija

Nemis tilini shaxsga yoʻnaltirilgan yondashuv asosida oʻqitish zamonaviy taʼlim jarayonida juda dolzarb va samarali hisoblanadi. Bu yondashuv har bir oʻquvchining individual qobiliyatlarini rivojlantirishga, til oʻrganishdagi motivatsiyani oshirishga, shuningdek, mustaqil oʻqish va oʻzlashtirish jarayonlarini takomillashtirishga yordam beradi. Shu tariqa, oʻquvchilar oʻzlariga mos tarzda tilni oʻrganib, oʻquv jarayonidan maksimal foyda oladilar.